Eerste hulp bij aanbesteden en accountantscontrole

Kenniscentrum Europa decentraal

Chris Koedooder / Marieke Merkus / Pauline A'Campo

in samenwerking met BDO

Neil van Engelen / Richard Bot

Wat komt er aan bod?

- Introductie
- Betrokkenheid Kenniscentrum Europa decentraal
- Aanbestedingsrechtmatigheid en controlepraktijk (BDO)
- Vijf veelgemaakte fouten (interactief)
- Dienstverlening

STATISTIEKEN

Strekking controleverklaring voor het aspect rechtmatigheid, voor de verslagjaren 2013 tot en met 2017

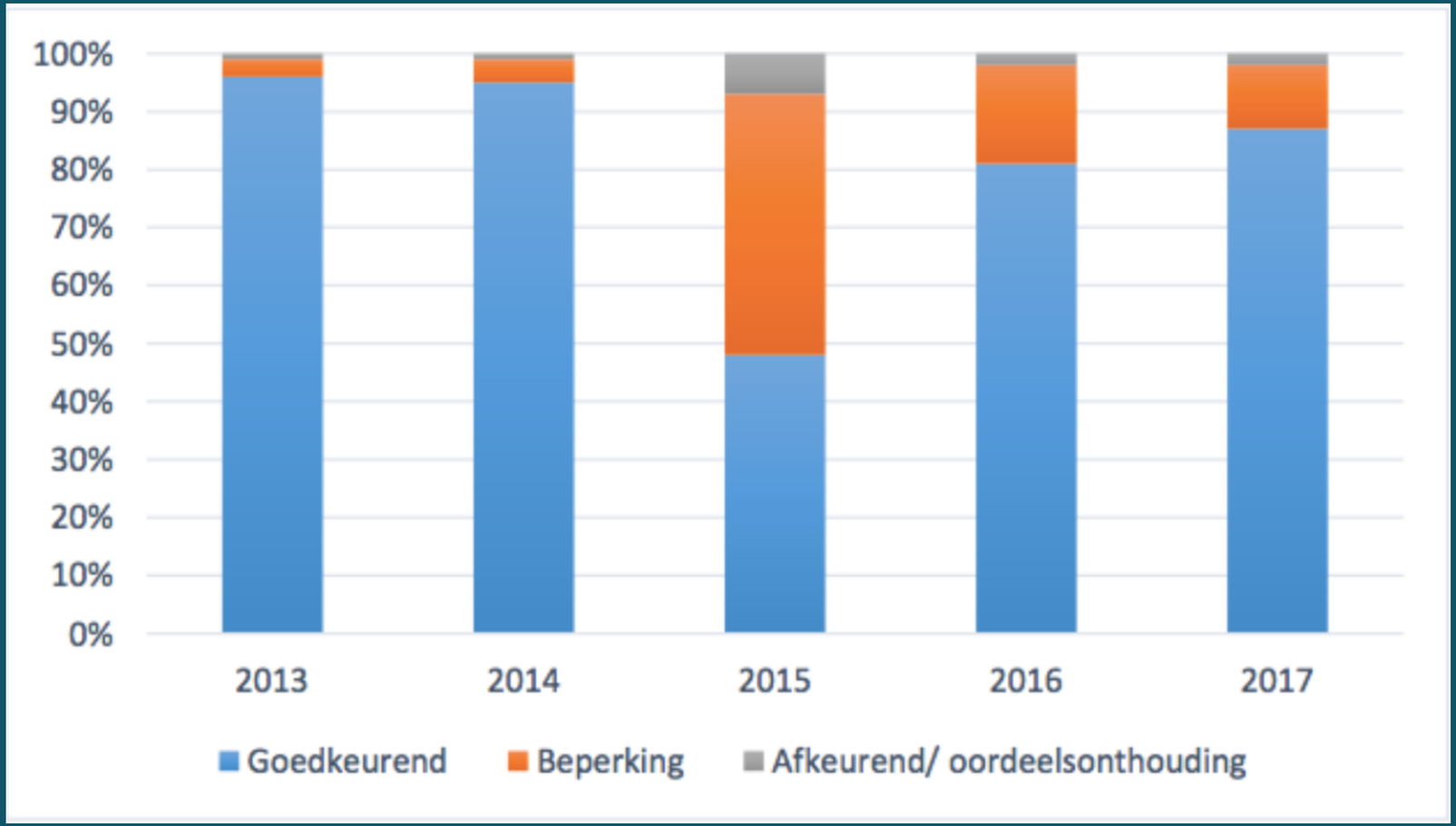

STATISTIEKEN

Uitsplitsing van categorieën waarbij de materialiteitsgrens overschreden werd, voor de gemeenten met een anders dan goedkeurende verklaring.

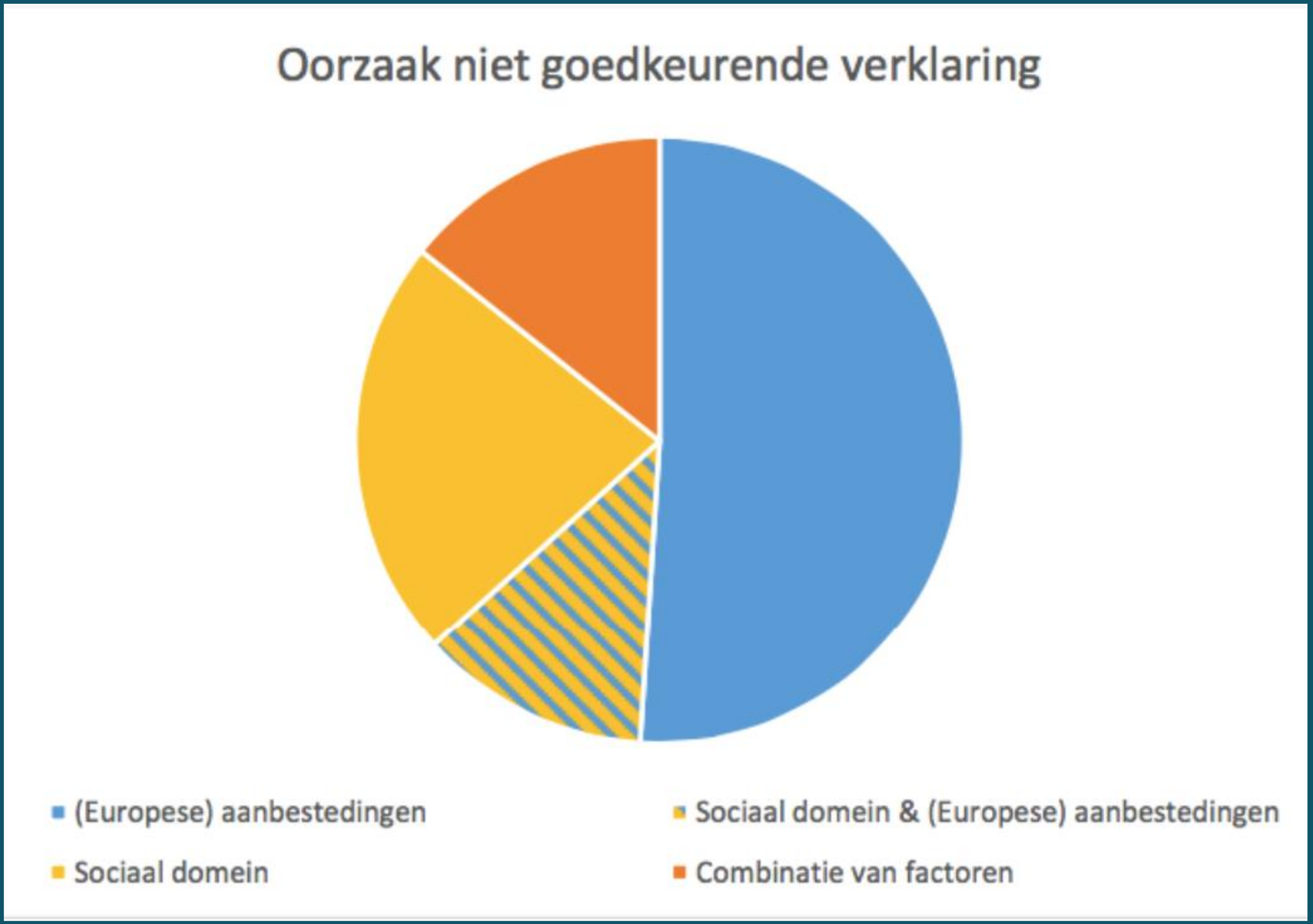

Vijf veelvoorkomende fouten

Geen Europese aanbestedingsprocedure gevolgd

Onrechtmatige verlenging van contracten

Inhuur personeel en derden volgens IIB-regime

Inkoop van ICT

Interne beheersing en contract-management

Aanbestedingsrechtmatigheid en controlepraktijk

Regiodagen Gemeentefinanciën 2019

Rechtmatigheid is het voldoen aan wet- en regelgeving

Aanbestedingsregelgeving

Relevante wet- en regelgeving

- EU-Werkingsverdrag
- Europese Richtlijnen (2009/81, 2014/24, 2014/23 en 2014/25)
- **Aanbestedingswet 2012** (herzien vanaf 1 juli 2016)
- Aanbestedingsreglement Werken 2016 (ARW 2016)
- Gids Proportionaliteit
- Intern inkoopbeleid

Handreikingen voor de accountant en interne controle

- Kadernota Rechtmatigheid oktober 2018
- SDO Good Practice Aanbestedingsrechtmatigheid

Accountantscontrole is beperkt

Toetsing financiële rechtmatigheid

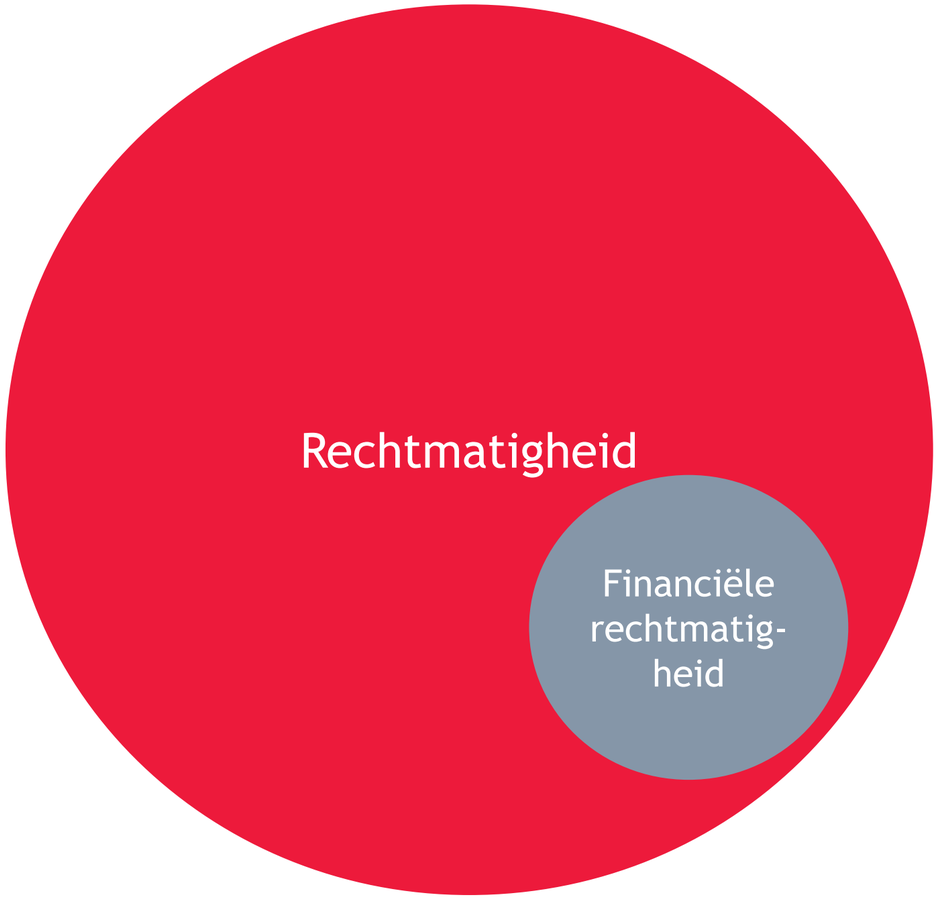

Financiële rechtmatigheid ziet toe op financiële beheershandelingen die direct leiden tot een financiële transactie.

Handelingen en beslissingen die niet direct leiden tot een financiële transactie zijn geen onderdeel van de financiële rechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole (zie verder de kadernota rechtmatigheid).

Hoe ver gaat de accountantscontrole?

Discussiepunten:

- Welke documentatie is overtuigend voor het vaststellen van een rechtmatige aanbesteding?
  - Voorbeeld: als subsidie verpakte inkoop
- De kadernota 6.3 geeft aan dat er een grijs gebied is. Hoe ver gaan we in de beoordeling van het grijze gebied?

Vertaling naar interne beheersing

Externe regelgeving en verordeningen

Normenkader

Vastgesteld door de gemeenteraad

Toetsingskader

Relevante artikelen in het kader van financiële rechtmatigheid vertaalt naar toets punten

Werkprocessen en administratie

Borging in de dagelijkse gang van zaken

Risicoinventarisatie als startpunt voor de interne beheersing

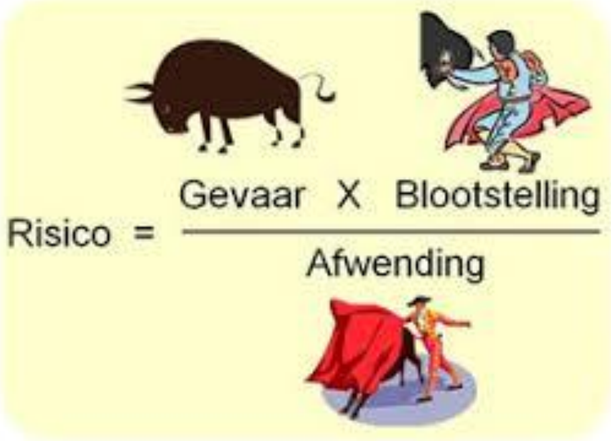

Wat kan er zoal mis gaan?

Risico’s met betrekking tot aanbestedingsrechtmatigheid

- Opknippen van opdrachten (verdelen over meerdere leveranciers)
- Opknippen van opdrachten (verdelen over een langere periode bij dezelfde leverancier)
- Geen of onrealistische raming (bijv. looptijd langer dan 4 jaar waarbij in de raming geen rekening is gehouden)
- Samengestelde / gemengde opdrachten bijvoorbeeld een combinatie van investering en onderhoudscontracten
- Opdracht ten onrechte aanmerken als een quasi inbesteding
- Opdracht ten onrechte aanmerken als een sociale / specifieke dienst (Bijlage 14 bij richtlijn 2014/24)
- Jaarlijks stilzwijgende verlengingsoptie betekent een contract voor onbepaalde tijd
- Verlenging van het contract zonder verlengingsoptie
- Significante wijzigingen van het contract gedurende de looptijd

Aanbestedingsrechtmatigheid benaderen als proces

Contractmanagement is key!

Reguliere processtappen AO/IB

1. Bepalen van de inkoopbehoefte / impuls
2. Uitvoeren van een marktconsultatie / verkenning
3. Bepalen van de inkoopstrategie en raming
4. Keuze maken in de methode van aanbesteding
5. Publiceren of uitvragen van de aanbesteding
6. Ontvangst en beoordelen van de offertes
7. Gunnen van de opdracht
8. Contract afsluiten
9. Start uitvoering
10. **Bewaken gerealiseerde kosten i.r.t. initiële aanbesteding: contractmanagement!**

Norm: inhoud inkoop- en aanbestedingsdossier

Een aantal documenten dient altijd aanwezig te zijn in het inkoopdossier een Europese aanbesteding:

- Inkoopstrategie al dan niet in combinatie met een inkoopadvies
- Aanbestedingsleidraad
- Nota van inlichtingen
- Gunningsbeslissing
- Digitale aankondiging van gunning van een opdracht
- Proces-verbaal van aanbestedingen

Risicogerichte inkoopanalyse als sluitstuk

Hoe pak je dat nu aan?

Dump opboeking crediteuren → Betrouwbaarheid toetsen

Belastingen/rente	O/G
Subsidies	Position Paper
Publiek publieke samenwerking	Position paper
Key-items	Integrale controle
Restmassa	Steekproef met extrapolatie

Handelscrediteuren

Risicogerichte inkoopanalyse

Stratificeer naar risicogebieden

Subsidies

Publiek publieke samenwerking

Raamovereenkomsten

ICT

Inhuur personeel

Projectontwikkeling grondexploitatie

Onderhandelingspositie zonder aankondiging

Dynamisch aankoopsysteem

Openhouse / bestuurlijke aanbestedingen

GEEN EUROPESE AANBESTEDINGSPROCEDURE GEVOLGD

ONRECHTMATIG HEDEN

Opdrachten met een waarde boven de Europese drempelbedragen zijn ten onrechte niet Europees aanbesteed.

JURIDISCH KADER

Artikelen 2.1 t/m 2.7
en
2.13 t/m 2.22
Aanbestedingswet 2012

ADVIES

Bij voorgenomen inkopen moeten gelijksoortige transacties aan de voorkant worden gebundeld en afgezet tegen de aanbestedingsregels, zodat gefundeerd de juiste procedure kan worden gekozen.

“

Geen Europese aanbestedingsprocedure gevolgd

RECHTMATIGHEID MOET SOMS WIJKEN VOOR DOELMATIGHEID

VERLENGING VAN CONTRACTEN

ONRECHTMATIG HEDEN

Gemeenten verlengen contracten terwijl deze mogelijkheid niet is opgenomen in de overeenkomst.

JURIDISCH KADER

Artikel 2.15 Aanbestedingswet 2012

ADVIES

De mogelijkheid tot verlenging moet in het oorspronkelijke contract worden opgenomen en ook bij de raming van de opdracht moet daar rekening mee worden gehouden.

Verlenging van contracten

- Herkent u de bevindingen van Europa decentraal met betrekking tot uw eigen gemeente?
- Zo ja, wat is de oorzaak van deze problematiek? Waar gaat het mis?
- Zo nee, hoe zorgt uw gemeente dat er rechtmatig wordt gehandeld?
- Welke rol is er voor u persoonlijk weggelegd? Hoe kunt u bijdragen aan verbetering?
- Welke (aanvullende) informatie heeft u nodig?

INHUUR VAN PERSONEEL EN DERDEN

ONRECHTMATIGHEDEN

Gemeenten behandelen de inhuur van personeel/derden in veel gevallen ten onrechte nog steeds als IIB-dienst.

JURIDISCH KADER

N.v.t.

ADVIES

Houd grip op de rechtmatigheid met een raamovereenkomst voor personeelsdiensten die periodiek terugkeren of met gebruik van een integraal platform.

ONRECHTMATIG HEDEN

Bestedingen waarvoor ten onrechte geen aanbestedingen hebben plaatsgevonden en contracten die onrechtmatig worden verlengd, hebben met name te maken met ICT.

JURIDISCH KADER

O.a.
artikelen 2.3 en 2.15
Aanbestedingswet 2012

ADVIES

Contracten die reeds lange tijd lopen en niet zijn gestart met een aanbesteding (of herhaaldelijk worden verlengd) alsnog in de markt zetten.

Inkoop van ICT

GEMEENTEN CREËREN BIJ DE INKOOP VAN ICT HUN EIGEN MONOPOLIST

“

Inkoop van ICT

WANNEER DE ROL VAN DE BROKER WORDT AANBESTEED KAN ELKE VORM VAN SOFTWARE GELEVERD WORDEN ZONDER DE EU-AANBESTEDINGSREGELS AAN TE TASTEN

INTERNE BEHEERSING EN CONTRACTMANAGEMENT

ONRECHTMATIGHEDEN

De documentatie is veelal niet op orde en de uitvoering van de contracten wordt niet altijd gecontroleerd.

JURIDISCH KADER

N.v.t.

ADVIES

Gemeenten moeten zorgen voor een volledig inzicht in bestedingen, contracten, looptijden en contractafspraken.

DIENSTEN EUROPA DECENTRAAL

WEBSITE

HELPDESK

EUROPESE STER

PRESENTATIES

BREXIT-LOKET

CPS STAATSSTEUN

EURREST

SIGNALERINGS-LOKET

PRAKTIJKVRAAG